

EMBER TERVEZ...

Míg a néhány vidéken már jelentkező fagy és hó nem jelenti az igazi kanadai telet — hiszen jöhet még az "indian-nyár" — a fagyos szele már megcsipli az arccokat és legtöbbször már el is kényszerít a farkasordító hidegre. Ez nem azt jelenti, mint ha mindenkinek megvolna már a meleg ruhája és gondatlan vigággal nézne szembe a közeledő fagnak, hóviharnak, velőnkig ható északi szélnek. De jelenti azt, hogy többé-kevésbe mindenki lezámolt már az idei esztendővel. Ami ezután következik, az inkább szenvedés, fagyoskodás és návkülözés, mint — megélhetés.

Mert bár lehet egészséges a száraz kanadai tél, a kanadai kereseti idejének jobbára vége és a felhalmozódott fa- és papírkészletek következtében nem lesz elegendő szükség erdőirtásra még akkor sem, ha bőséges hótakaróval áldana meg a természet. A föld ugyanekkor hamarosan befagy és fennforog annak a veszedelem, hogy a vasúti és más építkezéseknél máról-holnapra ezerszámra bocsátják el honfitársainkat, hogy azután kénytelen-kelletlen újra nyakukba vegyék ezt a nagy országot, a legrettenetesebb télviszélben — munkát, vagy legalábbis téli otthont keresve.

Ha nem lenne az amerikai szárazföldön — és így Kanadában is — a legutolsó kereseti lehetőség is szoros összeköttetésben a politikai változásokkal, akkor még a nyár, sőt a tavasz folyamán megindulhattak volna az építkezések. Ahelyett azonban, hogy az idei ritkaság nyarat felhasználták és hasznosították volna: most tölre maradt a nagy tervek megvalósítása. Télen pedig minden munka elvégzése kétszerannyi időt vesz igénybe s ennek következtében ha aránylag tovább adna is a munkának megélhetést — alacsonyabbak a bérek, melyekért legtöbbször alaposan meg kell szenvedni. Így tehát a külső téli munkában sokszor nincs köszönet.

És mégis hány száz és hány ezer olyan magyar, aki az Óhazában — hacsak tehetné — ki se ment a házból, amint 10-20 fok alá süllyedt a hőmérséklet: ma szíves-örömmel kapna külső munkát, még ha 30 fokot is mutat a higany és keresztül dudál a fagyasztó szél még az ember bőrére is. Ha visszagondol nem egy magyar, ugy csak most látja be, hogy mennyire más szemzőgből nézték sokan közülünk otthon a körülményeket, mint itt Kanadában. Hiába, a "szükség törvényt bont" és bizony ma sokan, nagyon sokan boldogok volnának, ha olyan foglalkozást kaphatnának tölre, amelyet odahaza el sem fogadtak volna.

Amikor tehát a Kanadába vezető uton fonogatott álomszerű tervek legnagyobb részét köddé váltak és a komor valósággal szemtől-szemben megakad némelyikünknek még a lélegzete is; amikor életerős, egészséges honfitársainkból beteges emberecskakat farag a kanadai élet; amikor úgy érezzük, hogy valamiképpen nem így számítottuk a mi kanadai boldogulásunkat — akkor nem szabad belenyugodnunk abba, hogy álmaink szeretofosásával komoly, férfias terveinket is elmossa az idő és a körülmények vasfoga. Amikor azt látjuk, hogy valamiképpen éppen a magyar az, kit eleinte talán be nem látottaknál fogva, kénye-kedvére hány-vet a sors, akkor ott is keresnünk kell a bajt, az okot, a betegségét és az — orvosságot, ahol nem is gondolnánk.

Ilyenkor, amikor ritka a munkaalkalom, de a szükség még azokat is külső munka — tehát szenvedés és fagyoskodás keresésére szorítja, akik talán válogattak is azelőtt: most dől el, hogy melyik nemzet tud megállni az idők viharában. És amikor azt kell látnunk, hogy a magyar munkástömegek túlszámnyalhatatlan szorgalma, szakértelme és képessége ellenére más nemzetek jutnak előtérbe, akkor ennek is meg kell találnunk az okát és az ellenszert. Lehet, hogy tévedünk, de a jelek arra vallanak, hogy addig nem lesz nehéz időkben a kanadai magyarságnak igazi boldogulása, míg arra hivatott honfitársaink a kóborlások helyett kitartó helyenmaradással igyekeznek a munkavezetői tisztségek felé.

Igenis magyar "foremen"-ek kellene a kanadai magyar munkástömegeknek, hogy az erdőmunkát ne csak a skandinávok és finnek s az építkezéseket ne csupán a poljakok és olaszok kapják! Azt nem vitathatja senki, hogy vannak közülünk Kanadában elegendő, akikben megvan a munkavezetésre a hivatás és azt pedig ezren és ezren snylették meg, hogy idegen foremen-ek miatt nem jutottak munkába, vagy pedig őket fizették le legelőbb. A kanadai magyar tervek majd csak akkor válnak valóra, ha minél több magyar foreman, minél több magyar tanító, minél több magyar orvos, ügyvéd, sőt parlamenti képviselő fog dolgozni azért, hogy elsősorban a mi embereink jussanak megélhetéshez. Amikor jól ment a világ sora, akkor jutott minden bőven. Ma azonban, amikor Kanadában is ritkán osztogatják a kenyeret — ma ésszel, kitartással és összetartással kell kiverkednie a magyarságnak is az öt megillető részt.

MAGYARFALÓ KÖNYV JELENT MEG TORONTÓBAN

"TESTVÉREMNEK AJANLOM — AKIT A MAGYAROK FELAKASZTOTTAK" — EZEK A SOROK OLVASHATÓK AZ OLAH-BARÁT KÖNYV ELSŐ OLDALÁN. — MAGYARGYÜLÖLETTŐL IZZIK A "FOREST OF THE HANGED" MINDEN SORA

A "Kanadai Magyar Ujság" megjelenik az ujságok első oldalán — nem is szólva az állandóan napirenden tartott ugynevezett magyar szenzációkról, melyek a forradalomtól a királypuccsig terjedő álhírekkel tartják izgalomban az olvasóközönséget.

Ezutal ismét egy magyarfaló cikk látott napvilágot, még pedig a "Toronto Daily Star" október 11-iki számának 4-ik oldalán. A cikk Livin Rebreanu nevű erdélyi oláh író "Padurea Spanzuratorilor" című, 1922-ben megjelent regényét ismerteti, melyet csak most adtak ki angol nyelven. Magyarul "Az akasztottak erdeje" volna a címe magyar nyelven nem merné kiadni senki — hacsak nem a karnát azt, hogy az elkeseredett székelyek betörjék a koponyáját! A könyv legelső és legfeljebb lapján pedig öles betűkkel ez áll: "In remembrance of my brother Emil, who was hanged by the Hungarians on the Roumanian frontier, 1917". Mindezek után elképzelhetjük azt az izzó magyargyűlöletet, amely Rebreanu angol fordított könyvének minden egyes sorát áthatja.

A könyv meséje egyszerű és mindenestre könnyen érthető lesz különösen azok számára, akik ismerősek — még pedig a saját tapasztalataik nyomán — az erdélyi viszonyokkal. Az oláhok derekasan megküzdöttek az "osztrák-magyar" érdekek

ért — olvassuk többek között. Sorra kapták a kitüntéseket önfeláldozó magatartásukért és a frontokon tanúsított rettenthetetlen bátorságukért. Apostolo Bolaga, a regény hőse, szintén három vitézségi éremmel dicsekedhetik, miután a háború kitörésekor "véletlenül" Erdélyben tartózkodott és a lelkesedés őt is magával ragadta. Jött azonban az oláh hadüzenet és megváltozott minden. Apostolo Bolaga-t a saját vérei ellenrendelték — a magyarok és amikor átszökött s újra elfogták: felakasztották.

Megjegyzendő, hogy "Az akasztottak erdeje"-ben csak akkor van szó osztrák-magyar hadsereggel, amikor a regény hőse lelkesedik, hősiesszen harcol és büszke arra, hogy győzelmes csapatokkal küzd a frontokon. Amikor azonban az oláhok betörnek Erdélybe és a saját szülőföldjét kellene megvédenie az orvul támadó maratók ellen: akkor már nincs többé említés az "osztrák-magyar" hadseregről. Akkor már csak a magyarok vérszomja, kegyetlenkedése és akasztása következik — osztrákok és németek nélkül. Még csak nem is a magyar hadsereg, hanem a magyar népé, s a könyv címlapján is az éktelekdedik "hanged by the Hungarians ..."

Ugyanakkor a könyvről megjelent sajtókritikák nagy elismeréssel szólnak a szerzőről és különösen kiemelik, hogy az akasztás és a magyarok kegyetlenkedése "gyönyörűen" van ecsetelve. Nincs a könyvben egyetlen túlzott rész — írja többek között a "Toronto Star" — hanem a maga valódi(?) kegyetlenségében mutatja be a magyarok uralmát Erdélyben. Ilyen rémuralom azonban csak a Wilson amerikai elnök által népszerűsített önkormányzati elvek megvalósítása előtti időben történehet — folytatja tovább Kanada legelterjedtebb napilapja és mi szégyenkezve gondolunk arra, hogy mindezt nem kevesebb, mint negyvedmillió kanadai olvasta és el is hiszi rólkunk.

Azt azonban nem magyarázza meg "Az akasztottak erdeje" hogy miképpen lett volna lehetséges, hogy Apostolo Bolaga (akinek eredeti családi neve mindenesetre Balog lehetett) de a magyar nemtörődömség

féltán előlőhódott) miképpen folytathatta román nyelven tanulmányait Erdélyben még a háború folyamán is — ha az oláh kisebbséggel annyira kegyetlenül bántak volna a magyarok. Arról sincs egyetlen szó sem, hogy mit műveltek az Erdélybe betört oláhok 1916ban az oláhok székelyekkel és hogy miképpen igyekeztek évszázadok óta rutul megháldálni a magyar vendégszeretet.

Azonban bármennyire is le-sújtó Rebreanu könyvének angol kiadásban való megjelenése és a Toronto Star-nak "A hazafiasság és szenvedés fájó tragédiája" címen írt cikke, ez újabb intőjel arra, hogy minden kana-

dai magyar megragadja az alkalmat, hogy barátokat szerzen fajúknak itt az idegenben — még mielőtt összecsapnának fejünk felett a félreismérés habjai. Sajnos eddig még nem jelent meg angolul olyan magyar regény a kanadai könyv piacon, amit a "The forest of the hanged" ellensúlyozásául tudnánk ismerőseink kezébe nyújtani. Reméljük azonban, hamarosan napvilágot látnak olyan fordítások, amelyeket nem a gyűlölet tüze sugallt s nem kell miattuk szégyenkeznünk, mint például Markovita Rodion tizezerszámán olvasott "Szibériai garnizon"-jéért.

Leszerel az Egyesült Allamok haditengerészete?

Amint az Associated Press jelenti, az Egyesült Allamok haditengerészetének főparancsnoksága hivatalosan bejelentette, hogy a londoni leszerelési konferencia határozatai értelmében még az idén november folyamán megkezdik a leszereszt. Összesen 49 csatahajóval és tengeralattjáróval, valamint 4,800 matrózzal csökkentik az amerikai haditengerészet erejét. Tekintettel az Egyesült Allamokban még a kanadainál is

FORRADALOM BONTOGATJA SZÁRNYAIT OLÁHORSZÁGBAN

Bukarestből jelentik: Mértékadó politikai körökben már régebben tisztában vannak vele és most már nyíltan is hangoztatják azt, hogy a bukovinai és mármarosai események nem tisztán zsidóellenes zavargások voltak, hanem erőteljes forradalom bontogatja szárnyait. Mármarosban és Bukovinában már nyíltan beszélnek a forradalomról és a komoly politikusoknak az a véleményük, hogy a helyzet ugyanaz, mint 1907-ben volt, mikor a román ázadás kitört. Az is kisebb zsidóellenes zavargásokkal kezdődött, de hamarosan feltartóztat hatatlan gőzhengerként özön-

Diktatura a megszált területi szerbek ellen

Az újdonsült Jugoszláviában, a diktatura országában újabb valóságos bizalmatlansági hadjárat indult meg a megszált területen élő szerbek ellen. Egyik napról a másikra érkezett meg a belgrádi titkos rendelkezés és Zentában, majd Zentán és Ujvidéken a legfontosabb munkakörben elhelyezett szerb tisztviselőket részben elbocsátotta állásából, részben pedig küldötrangu munkakörbe fokozták le. Ezt az eljárást semmi-vel sem indokolták, de viszont nem volt kétséges az ok, amikor Zentán egy ezredes lett a polgármester, a többi városi fő-tisztviselő pedig csupa komitácsi-katónatisztlet cserélték föl.

A zental szerb radikális párt vezetősége, amely az első hívó szóra behódolt a diktaturának, az ottani "Szrnaó" nevű nacionalista egyesület néhány tagjával leutazott Belgrádba és felvilágosítást kért, hogy miért történt a tisztviselők felváltása, akik mindig államhűek voltak, sőt a magyar uralom alatt is Belgrádnak dolgoztak. A válasz, amit egy Trifunovic nevű osztályfőnök adott a belügyminisztériumban, rövid és érthető volt.

Önök nem tartjuk megbizhatóknak. Többet nem volt hajlandó mondani az osztályfőnök és a Ludaicok, Konyovicsok, Jazarevicsok, Magarasevicsok megkövetkezéssel kényszeríték tudomásul venni, hogy sorsuk őket is utólrte.

MIÉRT OLVASSA ON A KANADAI HIREKET TÖBBHETES KÉSÉSSSEL MAS LAPOKBÓL? FIZESSEN ELŐ A KANADAI MAGYAR UJSÁGRA

ZSOFKA

IRTA: PÉCZELY JÓZSEF

Zsofka lesütött szemmel járt az uccán. Mindig a földet nézte. A kötője csúcsát, a cipője orrát. Csak úgy lopva pislogott előre, oldalra. Ha legény ment előtte, lassította lépteit, ha meg szembe jött vele, hát kitért a kocsiutra. Ilyenkor redesen vetettek utána egy-egy ingerkedő szót: — Féjj csak no ... Mőgeaslek! Labdászóra nem járt, se korecsmal táncokra. Pedig hivogaták lányapját. Főként ugyan a legények. — Mongyátok mög a Zsofkanak, hogy gyűjön ...! Ha meg szővégre kaphatták, ugyancsak csalogatták: — Gyere má no ... Hát az nem csoda, mert az olyan köztűsi lány, mint a Zsofka, ritkaság! De a Zsofka nem. Hiába szép szó, rimánkodó könyörgés. — Nem és nem! Huzódozott. Pedig az anyja is ösztökölte: — Eriggy má ... De Zsofka csak a fejét rázogatta: — Nem ...! ... Évekkel ezelőtt történt. Ott játszadozott az udvarukon, a nagy eperfa alatt. A kis porcellán babáját babusgatta, haja-hajásta. Egyszerre nagy, hangos szavak verődtek hozzá a szomszédokból, majd sivalkodások, káromkodások ... Odaszaladt a kertészhöz. Átnézett ...

A fiatal Tar szomszéd ütötte a feleségét ököllel, rugdalta a csizmája sarkával. A Rozikát ... aki sirt, rimánkodott, könyörgött, mire az a vadállat annál jobban ütötte, rugdalta ... Az édesanyja kiszaladt a házból: "Zsofka! Zsofka!" — s fölkapta. Kötőjével betakarta fejét, hogy ne lásson, ne halljon ... De azóta Zsofka mindig hallja azokat az éles sikolyokat, és mindig látja a lecsapódó öklöt, az erős ütéseket, rugásokat ... — Nem köll! De Andris, kinek belsejét valóságos érzi is a fájdalom, valahányszor egy-egy legénygel kerül szembe s hangok törnek föl a belsejéből, tiltakozó, fenyegető hangok: "Engem nem ütöz meg! Nem rugdalsz össze ...!" Ezt nem tudta senki. Nem is sejtette. Az édesanyja is elfelejtette. Ezért aztán sokszor éretlenül csóválta fejét. De csóválgatták az öregasszonyok is. Mi lehet a Zsofka? Mi ütött hozzá? Megszálta valami? Avagy szemmel verték meg ...? Vagy hogy talán nincs is sziv a "kebelbe"? — Majd kitudódik eccó, hogy van-e szive ...? — mondta a vén Gugolának. — Kitudódik! Csak rá köll várni. Hát ki is tudódott. ... Szép meleg nyári délelőtt volt. Zsofka azt mondta az édesanyjának: — Kiszaladok a szőlőbe egy kis cseresznyéért ... S azzal már kapta is a kis kaskát s elisietett ... Előbb csak egy a kétágu létra tetejéről nyulált föl a

mosolygó piros cseresznyéért. Tépte, szagatta ... Aztán föl lépett egy kínálkozó ágra ... Kovács András, a szőlőszomszéd fia, meglátta Zsofkát s nagyot dobbant szíve az inge alatt: "Ni csak ni, a jány! ..." — s oda lábbujhegykedett. — Köll-e segiccség? S mindjárt föl is lépett a létra alsó fokára, mire a Zsofka összekapta ruháját és lekiáltott: — Nem köll! De Andris, kinek belsejét nagy tüzek fűtötték, mintha nem is hallotta volna az elutasító szót, följebb lépett. — Kinájj má mög egy magdagszakajtott szömmel, halold-e! Vagy sajnálsz? — Eriggy a létráru, mig jó dolgod van! — Oszl ha nem mögyök? ... — A fejedhő vágom ezt a kaskát! ... S azzal, hogy közelebb érje Zsofkát, még egy fokkal följebb emelkedett. Közbe szakajtott egy szem cseresznyét s fölmutatta: — Akár csak a szád! ... Vetett a fejével: — Mőghöhetöm? ... Zsofka ijedten kapkodta fejét jobbra, balra, fölfelé ... Utat keresett. Merre menekedhetne? Főlfelé nem, azt mindjárt látta. Egy ág se kínálkozott. De jobbra se, balra se ... S a legény mindjárt elérte. El, mert már megint följebb lépett. Még egy fok, kettő ... Mit akarhat tőle? ... Egyszer már találkozott vele a szőlők alatt. Nem is egyszer!

De az a bizonyos találkozás emlékezetes, mert az Andris ezzel a szóval állt elébe: — Hazafelé? ... S úgy égett rá a legény két szeme, hogy belebizsergett a háta. Nem is tudott a szavára szót adni. Igaz, hogy nem is akart. Csak sebesen elcsattogtatta előtte papucsait ... Látta hegyt haza ... Akkor is azt kérdezte ugy magamagától: "Mit akart az Andris? ..." Hiszen nem volt nála semmi. És most sincs. Csak a kaska ... Ha azt akarja ... De azt akarja-e? Andris amolyan bágyadozó hangon eresztette ki a száját: — Zsofka? ... Volt abban kérés, könyörgés, egy kis fájdalom, meg keserűség is. — Zsofka? ... Zsofkának csak most villant fejébe a valóság. Szinte bele-szédült. Az Andris meg akarja fogni, át akarja ölelni, két erős karjával magához szorítani ugy hogy talán-tán még lélekzete is el fog akadni ... S aztán ...? Mi lesz aztán ...? Meg fogja ütni ököllel, rugni a csizmája sarkával ... No, nem rugja ... Behunyta két szemét. Egyik kezével a kaskát szorongatta, a másikkal meg a fa ágát. Bódult. A fa fogorni kezdett vele. A létra is a legénnyel ... Nem! A legény nem fogott. A létra se. Hanem emelkedett ... Följebb, följebb ... Meglődtötta a tele kaskát ... A nagy zuhanásra eszmélt föl ... Kaska, létra, legény egy rakáson a

fa alatt ... Semmise mozdult. Csak nem halt meg ...? Nem. Andris előbb a két karját emellette, aztán a fejét, majd a derekát ... Főllit. Mint aki hosszú nehéz álmól ébred, révetegen tekintett maga körül ... Megütötte magát. Biztosan nagyon megütötte, — vélte a Zsofka. A fejét, mert a vére is folyik. Végig az arcán ... A kaskával ...? A létra ...? Leginkább is valamelyik szőlőtőke ... S ha belepusztul ...? Még ő lesz az oka, hogy ez a szegény ... De nem. Andris fölállt. Egyet tántorodott, mire szétvetette a két csizmát. A fejét megráztotta. Öklével beletörtült a szemébe ... Azzal fogta a létrát s fölállította ... De a vére csak egyre csergedezett ... Törölte ... — No, én mögyök? — mondta Andris amolyan bágyadozó, miközben ellengyintett magához. — Gyere le ... Ne féjj! Én többet soha ebben az életben ... Azzal indult is, de amolyan botorkálva ... Öt-hat lépés után megállt. A fejét tapogatta ... — Andris ...? Andris visszafordult. Zsofka ott állt a cseresznyefa alatt. Egyik kezét előre nyújtotta olyanformán, mint az alamizsnakérő, a másik kezével meg az ingvállát fogta össze ...